

Jaarverslag

2023

Inhoud

Bestuurs- en directieverslag	4
1.1 Voorwoord van de voorzitter	2
1.2 Bestuurs- en directieverslag	2
1.2.1 Statuten en reglementen.....	2
1.2.2 Bezoldigings- en vergoedingenbeleid.....	2
1.3 Activiteitenverslag	3
1.3.1 Politieke vorming en scholing (a).....	3
1.3.2 Informatievoorziening (b).....	4
1.3.3 Contact zusterpartijen buitenland (c).....	6
1.3.4 Politiek-wetenschappelijke activiteiten (d)	6
1.3.5 Politieke participatie jongeren (e)	6
1.3.6 Ledenwerving (f).....	7
1.3.7 Betrekken niet-leden bij activiteiten van de partij (g).....	8
1.3.8 Werving, begeleiding politieke ambtsdragers (h)	8
1.3.9 Verkiezingscampagnes (i)	10
1.3.10 Overige activiteiten partijbureau	11
1.4 Informatie over bestuur en directie	13
1.4.1 Taak en werkwijze van directie en bestuur	13
1.4.2. Nevenfuncties bestuursleden.....	13
1.5 Toekomstplannen en risicobeheersing	15
1.5.1 Weerstandratio	15

1.5.2 Verkiezingsreserve	16
Jaarrekening 2023	17
2.1 Balans per 31 december 2023	18
Activa	18
Passiva.....	18
2.2 Staat van baten en lasten over 2023	19
Baten.....	19
Lasten.....	20
2.3 Resultaatbestemming	21
2.4 Grondslagen van waardering en bepaling van het resultaat	22
2.4.1 Algemene grondslagen	22
2.4.2 Vergelijkende cijfers.....	22
2.4.3 Algemene grondslagen van waardering	22
2.4.4 Materiële vaste activa.....	22
2.4.5 Vorderingen, liquide middelen, schulden en overlopende activa en passiva	22
2.4.6 Reserves en fondsen	22
2.4.7 Algemene grondslagen van resultaatbepaling	22
2.4.8 Baten	22
2.4.9 Personeelsbeloning.....	23
2.4.10 Kostentoe rekening ten behoeve van subsidie Wet Financiering Politieke Partijen	23

2.5 Toelichting op de balans per 31 december 2023	24		
2.5.1 Materiële en immateriële vaste activa	24		
2.5.2 Financiële Vaste Activa	26		
2.5.3 Voorraden	26		
2.5.4 Vorderingen	27		
2.5.5 Liquide middelen	28		
2.5.6 Reserves	29		
2.5.7 Overige kortlopende schulden	30		
2.5.8 Niet in de balans opgenomen verplichtingen.....	31		
2.6 Toelichting op de baten over 2023	32		
2.6.1 Contributies	32		
2.6.2 Giften	32		
2.6.3 Subsidies	33		
2.6.4 Bijdragen in gezamenlijke kosten	33		
2.6.5 Baten Opleidingscentrum	34		
2.6.6 Overige baten	34		
2.6.7 Totaal baten.....	34		
2.6.8 Herkomst baten	35		
2.7 Toelichting op de lasten over 2023.....	36		
2.7.1 Uitgaven aan subsidiabele activiteiten.....	36		
2.7.2 Afdrachten	39		
2.7.3 Overige uitgaven.....	39		
		2.7.4 Totaal lasten.....	41
		2.8 Kostentoerekening subsidiabele activiteiten (WFPP)...	42
		2.8.1 Kostenverdeling subsidiabele activiteiten	45
		2.9 Ondertekening	45
		Overige gegevens	47
		Controleverklaring.....	52
		Bijlagen	55
		Bijlage I. Begroting ChristenUnie 2024	56

**Christen
Unie**

**Bestuurs- en
directieverslag**

1.1 Voorwoord van de voorzitter

Voor u ligt het verslag over het jaar 2023. Hoe dit jaar de geschiedenis in zal gaan, zal de tijd leren. Feit is dat er veel gebeurd is in het afgelopen jaar en dat er veel reden is tot zorg over alle ontwikkelingen die over elkaar heen buitelden.

Het jaar begon met de aankondiging van Gert-Jan Segers dat hij het stokje door wilde geven aan Mirjam Bikker. Tijdens een mooie tour langs verschillende plaatsen konden veel leden kennis maken met Mirjam en afscheid nemen van Gert-Jan. Mirjam kon gelijk aan de slag in de campagneweek voor de verkiezingen van de Provinciale Staten en de Waterschappen. Maar het meeste werk zat voor haar in de gesprekken in de coalitie en debatten in de Tweede Kamer. Net voor de zomervakantie viel het kabinet en in november mochten we opnieuw naar de stembus.

De uitslag van de verkiezingen was voor ons pijnlijk. We raakten stemmers kwijt en verloren twee zetels in de Tweede Kamer. De pijn van het verlies ging bij velen uit onze achterban bovendien gepaard met verbijstering over de algemene uitslag van deze verkiezingen. De groei van de PVV is reden tot zorg over het functioneren van de rechtsstaat. De gesprekken over de formatie kwamen pas langzaam op gang en op het moment dat ik dit voorwoord schrijf, is het onduidelijk of dit proces na de eerste ronde verder kan.

Intussen was er in 2023 internationaal ook veel reden tot zorg. De oorlog die Rusland een jaar eerder begon in de Oekraïne, gaat onverminderd door. Bombardementen en grondtroepen vernietigen steden en ontheemde inwoners zitten nog steeds in andere Europese landen. Ze zijn er vaak wel aan het werk. Maar ze willen naar huis. Of dat kan en wanneer? Niemand die het durft te zeggen.

In het Midden-Oosten ontketende Hamas in oktober met een wrede terreuractie een oorlog tegen Israël. Er volgden raketaanvallen, waarbij veel slachtoffers vielen en ook deze oorlog duurt voort. De discussie over de positie van Israël staat sindsdien op scherp.

Toch waren er ook mooie dingen in het afgelopen jaar. Op heel veel plekken zetten christenen zich binnen en buiten de politiek in voor anderen. Fracties, bestuurders en afdelingen zoeken naar wegen om vrede te zoeken en recht te doen in alledaagse situaties en bij de allergewoonste problemen. We voelen ons met elkaar verbonden binnen de partij en herkennen bij elkaar dezelfde motivatie om ons in te zetten voor de schepping en de samenleving.

En we bouwden aan de partij. De themanetwerken groeiden en werden steviger. Ze bieden ruimte voor het gesprek binnen de partij, ze helpen politici bij het bepalen van hun standpunt en ze leverden input voor de verkiezingsprogramma's die in het afgelopen jaar werden geschreven voor de verkiezingen voor de Tweede Kamer en voor Europa.

We zijn een partij van hoop. Dat waren we en dat blijven we. Ondanks alles. En we leven in het vaste vertrouwen dat God de wereld in zijn hand houdt. In die wetenschap mogen wij ons alledaagse werk oppakken, in de politiek, of waar dan ook. En bidden om Gods zegen. Dat geeft rust.

Namens het Landelijk Bestuur

Ankie van Tatenhove
Voorzitter Landelijk Bestuur ChristenUnie

1.2 Bestuurs- en directieverlag

Met genoegen biedt het Landelijk Bestuur u de jaarrekening en het jaarverslag over 2023 aan. Deze is door de externe accountant voorzien van een goedkeurende verklaring. De vereniging ChristenUnie, gevestigd Piet Mondriaanlaan 48 te Amersfoort, stelt zich ten doel politiek te bevorderen zoals die voortvloeit uit de grondslag: "Gedreven door Gods liefde en Christus' koningschap wil de ChristenUnie zich inzetten voor de samenleving en het bestuur van ons land." De vereniging is in het handelsregister van de Kamer van Koophandel Gooi-, Eem- en Flevoland te Almere ingeschreven onder nummer 32080551.

Het partijbestuur bestond in 2023 uit de volgende personen:

Naam	Functie	Tijdvak
Ankie van Tatenhove-Meesen	Voorzitter	2023
Harmke Vlieg-Kempe	Vicevoorzitter	2023
Mark de Boer	Secretaris	Tot 3 juni 2023
Wieger Kastelein	Penningmeester	2023
Leon Meijer	Lid	2023
Hanneke Palm	Secretaris (vanaf juni 2023)	2023
Mart Keuning	Lid	2023
Alex ten Cate	Lid	Vanaf 3 juni 2023

De directie bestond in 2023 uit: Anne Schipper (directeur) en Jacqueline Vandermeer (adjunct-directeur).

1.2.1 Statuten en reglementen

In 2023 zijn er geen aanpassingen doorgevoerd in de statuten.

1.2.2 Bezoldigings- en vergoedingenbeleid

Leden van het Landelijk Bestuur krijgen alleen een vergoeding voor gemaakte onkosten. Zij ontvangen geen vacatiegeld of andersoortige vergoedingen. Voor de voorzitter is er een aanvullend beleid. Zij ontvangt per 1 november 2021 voor een aantal vastgestelde uitvoerende taken een vergoeding. Het gaat dan bijvoorbeeld om de voorbereiding van congressen, extra contacten met leden en diverse overleggen binnen de partij.

1.3 Activiteitenverslag

Het activiteitenverslag is opgebouwd overeenkomstig de subsidiabele categorisering in de Wet Financiering Politieke Partijen (WFPP), die met de letters a tot en met i worden aangegeven.

- a) Politieke vorming en scholing
- b) Informatievoorziening
- c) Contact zusterpartijen buitenland
- d) Politiek-wetenschappelijke activiteiten
- e) Politieke participatie jongeren
- f) Ledenwerving
- g) Betrekken niet-leden bij activiteiten van de partij
- h) Werving, begeleiding politieke ambtsdragers
- i) Verkiezingscampagnes

1.3.1 Politieke vorming en scholing (a)

ChristenUnie Opleidingscentrum

Aan het begin van 2023 stond het cursusaanbod in het teken van de voorbereiding op de verkiezingen PS en WS. Dit kwam tot uiting in 3 cursussen Het hart van de ChristenUnie, een online workshop social media m.b.t. de campagne en een debattraining voor kandidaten PS.

Er zijn 10 maatwerktrainingen georganiseerd op aanvraag van lokale fracties. De meestgestelde vragen in deze trainingen gaan om profilering en meer agendasettend werken.

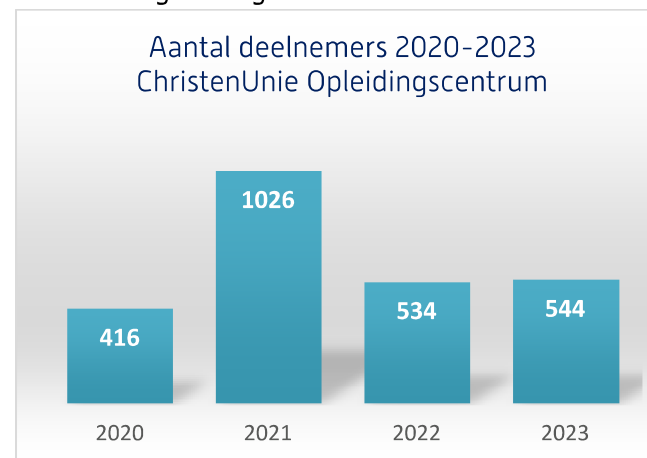
In mei en juni is de opleidingsbehoefte onder steunfractieleden enerzijds en raads- en statenleden anderzijds gepeild. Gebieden waarop respondenten zich het meest willen ontwikkelen zijn profilering en zichtbaarheid (beide groepen), netwerken/in verbinding staan met de

samenleving, politieke strategie (m.n. raadsleden), en het toepassen van het ChristenUnie-gedachtegoed op lokale beleidsterreinen (steunfractieleden). Naar aanleiding van deze uitkomsten wordt een meerjarenprogramma Politieke strategie ontwikkeld waarin intervisie een plek krijgt.

In mei is er een pilot "afdelingsplan maken" gestart voor fracties en besturen. Hieraan hebben 5 afdelingen meegedaan. In deze pilot ging men aan de slag met het stellen van doelen voor de afdeling (zowel organisatorisch als politiek-strategisch) en werden deze doelen geconcretiseerd in een meerjarenplan voor de afdeling. 3 afdelingen hebben het traject geëvalueerd en waren daar overwegend positief over.

Voor het ontdekken en opleiden van mensen met talent en ambitie is één Masterclass christelijk-sociaal denken en doen afgerond en een volgend Masterclasstraject gestart.

Tijdens de campagne voor de Tweede Kamerverkiezingen zijn de online workshops "De basics van social media" en "Communicatie- en social mediastrategie" aangeboden.

Overig aanbod in 2023:

- De 'Basismodule bestuursleden' is 3 keer georganiseerd (2 keer voor bestuursleden van lokale afdelingen en 1 keer voor PU-bestuursleden).
- De introductie cursus "Welkom bij de ChristenUnie" is 10 keer aangeboden en door 180 mensen gevolgd. Oorspronkelijk planden we er 6, maar in verband met de verkiezingen voor de Tweede Kamer zijn er 4 bijeenkomsten extra georganiseerd.
- De AVG-cursus die verplicht is voor ChristenUnie-functionarissen die persoonsgegevens verwerken is door 110 mensen gevolgd.
- Workshop voor steunfractieleden over het invullen van hun rol tijdens de Bestuurdersdag van de BV.
- Tough at the top, training voor wethouders i.s.m. Groundwork.

Netwerken

We zijn 2023 verdergegaan met de ontwikkeling van de partijnetwerken. We kennen twee vormen:

Themanetwerken

- Deze netwerken zijn bedoeld om leden uit de breedte bij elkaar te brengen rond een thema voor ontmoeting met elkaar en bestuurders én om gevraagd en ongevraagd advies te geven aan bestuurders en commissies.
 - Eind 2023 zijn de volgende Themanetwerken actief: Duurzaamheid & klimaat, Jeugd & gezin, Migratie & asiel, Onderwijs, Platteland, Natuur & landbouw, Wonen & ruimte, Zorg.

Doelgroep netwerken

- Deze netwerken hebben als doel leden uit een doelgroep samen te brengen voor onderlinge ontmoeting, toerusting en om een klankbord te zijn voor het Landelijk Bestuur vanuit hun persoonlijke

ervaring. Ze zijn ook beschikbaar als klankbord voor de andere geledingen van de partij.

- Eind 2023 zijn de volgende Doelgroepnetwerken actief: Veelkleurig netwerk, CU4all en het Vrouwennetwerk.
- Daarnaast kent de partij het Business netwerk.

De netwerken zijn op diverse momenten fysiek en online samengekomen en gaven input aan bestuurders, de verkiezingsprogrammacommissie voor de Tweede Kamerverkiezingen en werken samen met diverse geledingen.

Commissie Partijvisie

In 2023 is de Commissie Partijvisie van start gegaan in opdracht van het landelijk bestuur. In deze commissie komen een aantal wijze en ervaren leden van de partij samen om met behulp van de inbreng van velen met elkaar na te denken over koers, visie en agenda van onze partij. De uitkomsten van deze commissie vormen een belangrijke inbreng voor het gesprek over de koers van onze partij, de keuzes van onze bestuurders, geledingen, (verkiezingsprogramma)commissies en de Themanetwerken. Voorzitter van deze commissie is oud-senator Roel Kuiper.

1.3.2 Informatievoorziening (b)

Partijblad ChristenUnie Magazine

Het ChristenUnie magazine verscheen driemaal in 2023. Het eerste nummer was een zomereditie, met een uitgebreid interview met de nieuwe partijleider Mirjam Bikker. Het septembernummer was een verkiezingsmagazine en we zijn het jaar afgesloten in december met een derde magazine met een terugblik op de Tweede Kamerverkiezingen.

Campagnematerialen en doelgroepcommunicatie

Er zijn diverse campagnematerialen, folders, flyers en advertenties gemaakt, deels nog voor de PSWS 2023 campagne en voor de TK2023 campagne. Ook voor de ledenwerving zijn enkele uitingen verzorgd rondom deze campagnes.

Informatie via internet naar leden en lokale afdeling(en)

De ChristenUnie beheert diverse websites. De hoofdsite (www.christenunie.nl) is de belangrijkste en wordt dagelijks bijgehouden. Vrijwel elke lokale en provinciale afdeling heeft haar eigen site, evenals elke geleding. Vanuit het partijbureau vindt ondersteuning plaats in de vorm van advies op het gebied van techniek, vormgeving en communicatie.

De ChristenUnie maakt gebruik van de mogelijkheden die social media biedt om haar leden en supporters te informeren en te activeren. De partij is actief op platformen als Facebook, Twitter, LinkedIn en Instagram. Meerdere keren per week plaatsen we daar updates, foto's, video's en andere actuele content.

Iedere maand ontvangen leden en andere contacten onze algemene nieuwsbrief. Daarnaast worden nog diverse andere nieuwsbrieven naar specifieke doelgroepen verstuurd. Via mijn ChristenUnie kunnen leden aangeven welke nieuwsbrief zij willen ontvangen.

Congres

Er zijn in 2023 twee partijcongressen gehouden.

1. Het eerste congres in 2023, het 48^e partijcongres, is op 3 juni 2023 in Gebouw 055 in Apeldoorn gehouden. In het programma van dit congres was veel ruimte ingepland voor

subsessies, die in 2 rondes van elk 8 sessies waren geprogrammeerd. Voor dit congres meldden zich 575 leden aan, waarvan er 464 naar Apeldoorn kwamen. Er zijn 7 moties ingediend en deze zijn door het Landelijk bestuur tijdens het plenaire gedeelte behandeld. Voor dit congres werd het mooie bedrag van € 3.960 aan giften ontvangen.

Tijdens het middagprogramma werd afscheid genomen van Gertjan Segers, aansluitend was er tijdens de borrel de mogelijkheid om persoonlijk afscheid te nemen.

2. Het 49^e partijcongres heeft plaatsgevonden op 30 september 2023. Dit was een congres dat in het teken stond van de campagne voor de Tweede Kamerverkiezingen. Voor dit congres waren we te gast in de Nieuwe Buitensociëteit in Zwolle. Het programma bestond onder andere uit de presentatie van de kandidatenlijst en de aftrap van de campagne. Voor het congres hadden zich 1033 leden, waarvan 515 online deelnemers, aangemeld. Ook was er een livestream beschikbaar. Voorafgaand aan dit congres zijn 8 moties en 120 amendementen ingediend. Deze zijn deels in subsessies, deels plenair behandeld en ter stemming gebracht. Voor dit congres werd € 10.275 aan giften ontvangen. Beide congressen zijn via YouTube terug te kijken.

Wintertour

In de eerste weken van 2023 hebben we als opvolging van de succesvolle zomertour 2022, drie wintertouravonden georganiseerd. Tijdens de avonden stond de wisseling van de politiek leider van onze partij centraal. De avonden stonden in het teken van de onderlinge verbinding en er was gelegenheid om afscheid te nemen van Gert-Jan Segers en Mirjam Bikker van harte welkom te heten.

In totaal zijn er drie avonden georganiseerd. De opzet bestond uit een aantal vaste elementen: muzikband, spreker, enkele Kamerleden,

interviews en interactie. Iedere avond is erg goed bezocht. Gemiddeld waren er ongeveer 150 bezoekers per avond.

Ledenbijeenkomst

Op 11 juli is naar aanleiding van de val van het kabinet een ledenbijeenkomst gehouden in Veenendaal. Daar hadden zich 233 leden voor aangemeld. De fractie en het bestuur waren hierbij aanwezig.

1.3.3 Contact zusterpartijen buitenland (c)

Het Landelijk Bestuur van de ChristenUnie is q.q. ook bestuur van de FICDD, de Foundation for International Christian Democratic Development. Deze stichting stimuleert democratische processen in Oost-Europese landen en in enkele landen buiten Europa. Hiervoor worden subsidies ontvangen van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en van het ministerie van Buitenlandse Zaken (BuZa). De FICDD is gehuisvest in het partijbureau van de ChristenUnie en heeft een eigen jaarverslag en jaarrekening.

Daarnaast is de ChristenUnie medeoprichter en actief lid van de European Christian Political Movement (ECPM). De ECPM houdt kantoor in Amersfoort en Brussel en is de enige Europese politieke partij die expliciet christelijke waarden promoot in de Europese politiek. Anja Haga is in haar rol als Europarlementariër ook lid van de ECPM. Zij is de opvolger van Peter van Dalen en lid van het Europees Parlement (en van de ECPM) en lid van de Europese Volkspartij (EVP) in het EP.

1.3.4 Politiek-wetenschappelijke activiteiten (d)

Het Wetenschappelijk Instituut (WI), de Mr. G. Groen van Prinstererstichting, dient de partij en de samenleving met het leveren van politiek-wetenschappelijke bijdragen in de vorm van publicaties, bijeenkomsten en debat. Het WI is door de ChristenUnie aangewezen als haar politiek-wetenschappelijk instituut. Omdat de ChristenUnie extra gelden heeft ontvangen van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, ter versterking van politieke partijen, heeft de ChristenUnie het WI gesteund met een bedrag van € 80.000. De overige inkomsten van het WI zijn bijdragen van donateurs en subsidie van het ministerie van BZK. Het WI is gehuisvest in het partijbureau van de ChristenUnie en heeft een eigen jaarverslag en jaarrekening.

1.3.5 Politieke participatie jongeren (e)

De ChristenUnie heeft PerspectieF aangewezen als haar officiële politieke jongerenorganisatie. PerspectieF heeft dit jaar € 26.250 financiële ondersteuning gekregen bestaande uit € 17.500 reguliere ondersteuning vanuit de ChristenUnie en € 8.750 projectondersteuning. Voor dit laatste bedrag legden zij ter goedkeuring een projectplan voor gericht op promotie en ledengroei, het organiseren van politieke activiteiten en de professionalisering van een nieuw aantredend bestuur voor. PerspectieF is gehuisvest in het partijbureau van de ChristenUnie en heeft een eigen jaarverslag en jaarrekening.

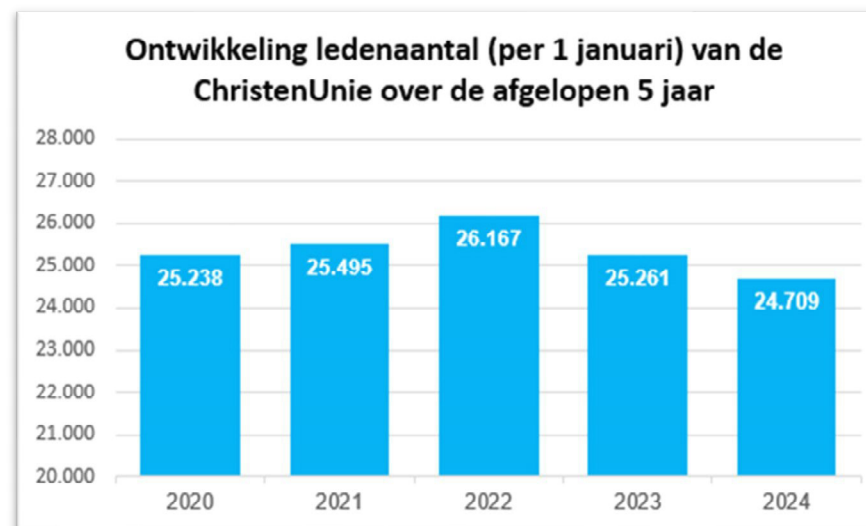
1.3.6 Ledenwerving (f)

Ledenverloop

In 2023 is het ledenaantal van de ChristenUnie gedaald van 25.261 (na correctie) naar 24.709 leden. Een netto-afname van 552 leden.

In 2023 waren er 1.105 aanmeldingen van nieuwe leden, flink meer dan in 2022 (756 aanmeldingen). Na de val van het kabinet en onze standvastigheid op het punt van gezinshereniging, hebben we de meeste nieuwe leden mogen verwelkomen. Bij de PSWS2023 en TK2023 zijn er ledenwervende acties ingezet via social media, print advertenties en online advertenties, waar ook veel nieuwe leden mee zijn geworven. We stonden op verschillende evenementen, zoals Opwekking, New Wine, Graceland en Upgrade, waarvan met name Opwekking en New Wine nieuwe leden hebben opgeleverd. Voor en tijdens de zomer hebben we de IEDER1 campagne ingezet om met alle ChristenUnie betrokkenen in ons eigen netwerk ieder 1 lid te werven. Deze actie heeft veel nieuwe leden opgeleverd. Het sentiment was afgelopen jaar, op een aantal momenten na, niet in ons voordeel, waardoor het behouden van leden uitdagend was.

Het aantal opzeggingen was met 1.667 leden hoger dan in 2022. Onder de opzeggingen zaten leden van wie de betrokkenheid is afgenomen of vanwege een financiële reden. Ook inhoudelijke redenen zoals oneens zijn met het beleid van het kabinet, het beleid van het Landelijk Bestuur, het partijprogramma of de Tweede Kamerfractie werden genoemd.

Vrijwilligers

Vrijwilligers hebben binnen de ChristenUnie veel werk verzet in 2023. Op het partijbureau en bij publieksvoorlichting zijn wekelijks vrijwilligers actief op de werkvloer. Ze helpen mee bij het beantwoorden van mails en telefonische vragen of bij het klaarmaken van postverzendingen. Ook worden opzeggers gebeld en selecties van leden met expertise gemaakt voor de themanetwerken. Bij het WI wordt de bibliotheek op orde gebracht en hulp geboden bij bijvoorbeeld het verzenden van Groen.

Achter de schermen en daardoor minder zichtbaar voor de medewerkers, werken vrijwilligers mee als notulist voor het BV bestuur en het WI-curatorium. Ook zijn gastvrouwen actief in de avonden of weekenden wanneer trainingen en bijeenkomsten op het partijbureau plaatsvinden. Vanuit huis zet een vrijwilliger zich in om voor de ledenadministratie mutaties te verwerken.

Een grote groep leden is daarnaast beschikbaar als vrijwilliger bij o.a. promotieactiviteiten tijdens evenementen of voor campagnes. Denk hierbij bijvoorbeeld aan redactiewerkzaamheden of vertaalwerk rond het verkiezingsprogramma en de flyer of aan logistieke ondersteuning bij debatten.

Op 7 december bezochten we met een groep vrijwilligers, in het kader van Nationale Vrijwilligersdag het provinciehuis in Arnhem. We spraken met onze gedeputeerde Dirk Vreugdenhil en statenlid Maarten van der Velde, die ons ook rondgeleid heeft door het mooie provinciehuis.

1.3.7 Betrekken niet-leden bij activiteiten van de partij (g)

Promotie

In 2023 konden we op verschillende fysieke evenementen de ChristenUnie promoten. Zo zijn we aanwezig geweest bij Opwekking, Graceland, New Wine en de Nederland Zingt dag. Daarnaast hebben we geadverteerd in diverse Christelijke bladen en kranten. Er waren dit jaar twee campagnes, die elkaar kort opvolgden. Voor zowel de PSWS-campagne als de TK2023-campagne maakten we voor lokale afdelingen flyers en posters, adverteerden we in christelijke bladen en hebben we online zichtbaarheid gecreëerd door social media. Ook waren er drie blauwe zaterdagen, waarin we met partijprominenten de straat op gingen om te flyeren.

Informatie via internet

Op de website en op onze sociale mediakanalen verschijnen dagelijks, vaak meerdere keren per dag, nieuws-updates, filmpjes en uitleg over wat onze parlementariërs hebben gedaan en gezegd. Via de persvoorlichting wordt de Nederlandse geschreven pers, radio en televisie voorzien van informatie. In campagnetijd maakten we voor

verschillende Kamerleden videoserie's over actuele thema's. Daarnaast plaatsen we veelvuldig fragmenten uit debatten.

Radio, online tv-reclame en Digital-out-of-home

Tijdens beide campagnes dit jaar hebben we o.a. ingezet op radio, online tv-reclame en Digital-Out-Of-Home (Dooh). Via radio bereikten we potentiële kiezers via zowel regionale als landelijke zenders met verschillende reclamespots. Online adverteerden we met korte campagnespots bij online televisieprogramma's. Via Dooh waren we zichtbaar met digitale billboards bij benzinestations, supermarkten en andere plekken in de publieke ruimte.

1.3.8 Werving, begeleiding politieke ambtsdragers (h)

Opbouwwerk en advies

Zittende politieke ambtsdragers worden ondersteund door de bestuursadviseurs én de adviseurs van onze Bestuurdersvereniging. In de onderstaande tabel staan de ChristenUniebestuurders in aantallen opgesomd.

<i>Functie / rol</i>	<i>1-1-2023</i>	<i>1-1-2024</i>
Gemeenteraadslid	364	363
Wethouder	65	64
Burgemeester	7	11
Provinciale Statenlid	31	23
Gedeputeerde	7	4
Commissaris van de Koning	1	1
Lid AB waterschap	16	16
Lid DB-waterschap	3	1
Lid Tweede Kamer	5	3

Lid Eerste Kamer	4	3
Europarlementariër	1	1
Minister	2	2
Staatssecretaris	1	1
Overige leden BV	285	220
Totaal leden BV	784*	712

*Door dubbelingen in functies is het aantal functies opgeteld bij de overige leden zonder functie meer dan het aantal personen dat lid is van de Bestuurdersvereniging.

Selectie en talentontwikkeling

De talentmanager heeft deelgenomen aan de selectiecommissies voor het Europese Parlement en de Tweede Kamer. In 2023 is de permanente talentcommissie gestart met als doel nauw contact te houden met provinciale unies, lokale afdelingen, thema- en doelgroepnetwerken en talentvolle leden en betrokkenen te volgen en te ontwikkelen. Bij provinciale unies en lokale afdelingen is erop aangedrongen talentmanagers/scouts aan te stellen om de inzet van lokaal talent te bevorderen en ondersteunen. De begeleidingsgroep voor kandidaat-burgemeesters heeft diverse sollicitanten op verschillende manieren ondersteund en begeleid in procedures. In 2023 zijn 3 nieuwe burgemeesters namens de partij geïnstalleerd, waarmee het totaal aantal op 11 is gekomen. Vele talenten met politieke ambitie binnen de partij weten de talentmanager te vinden, maar ook de partijtop schakelt waar nodig met de talentmanager.

Advies en afdelingswerkzaamheden

In 2023 hebben de afdelingen zich als volgt ontwikkeld:

	1-1-2022	1-1-2023	1-1-2024
Aantal lokale afdelingen	163	163	162 *
Aantal bestuursleden lokale afdelingen	687	596	583 **
Aantal bestuursleden van provinciale afdelingen	63	62	62

* Afdeling Pekela is opgeheven in 2023

** Tussen het aantal bestuursleden lokale afdelingen in 2022 en 2023 is een verschil van bijna 90. Waarschijnlijk is t/m 2022 gerekend met bestuursleden én functies (o.a. privacy-coördinator, talentmanager). In 2023 en 2024 is uitgegaan van het aantal unieke bestuursleden, die een klassieke bestuursfunctie als voorzitter, penningmeester of secretaris combineren met een of meer bovengenoemde functie(s).

Algemene afdelingswerkzaamheden

Onze adviseurs hebben nieuwe bestuursleden welkom mogen heten en hen met informatie op weg geholpen in hun bestuurstaak.

Er werd twee keer een cursus 'Basismodule voor bestuursleden' gegeven en één module voor Provinciale bestuursleden. Lokale afdelingen werden gestimuleerd om meer regionaal te gaan samenwerken.

Er is een procesbeschrijving gemaakt van de ondersteuning bij opheffing van een afdeling.

Er zijn 9 nieuwsbrieven voor lokale afdelingen uitgebracht.

Er werd één afdeling opgeheven waarbij het proces daarnaartoe werd begeleid door een afdelingsadviseur.

Advieswerkzaamheden

Diverse afdelingen kregen begeleiding bij een conflictsituatie of integriteitskwestie. Er speelde één grote integriteitszaak die veel extra inzet heeft gevraagd van één van de adviseurs. Verder werden vragen

opgepakt over o.a. de Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen (WBTR), de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG), de UBO-registratie (Ultimate Beneficial Owners), Lokale statuten en rond uitbreiding van besturen en/of opvolging binnen fracties.

Overige werkzaamheden

De adviseurs hebben ondersteuning geboden bij de campagne PS/WS 2023 en bij de campagne TK 2023 waarbij één adviseur ook onderdeel was van het landelijk campagne team. Ook hadden de afdelingsadviseurs een rol bij de evaluatie van deze campagnes. In de voorbereidingen van het Algemene ledencongres in juni (Apeldoorn) werd ondersteuning geboden door de adviseurs. Voor het extra Verkiezingscongres in september (Zwolle) had één van de adviseurs de rol van congresmanager.

Verder hebben de adviseurs in december een start gemaakt met de update van het Visiedocument (2022) over de toekomst van het afdelingswerk en de rol van de PU-besturen. Een afdelingsadviseur werkte mee aan de totstandkoming van een nieuwe klachtenregeling die in december is besproken met het LB en op het voorjaarscongres zal worden voorgelegd aan de leden. Ook heeft een adviseur ondersteuning geboden aan de geschillencommissie.

1.3.9 Verkiezingscampagnes (i)

PS/WS2023 15 maart 2023

In het kader van de PS/WS2023 is er hard gewerkt aan de landelijke campagne. Een aantal belangrijke acties is uitgevoerd.

In 12 provincies en 16 Waterschappen heeft de lokale en provinciale ChristenUnie deelgenomen aan de 'ChristenUnie on Tour' (tour van Kamerleden en andere prominenten). Dit heeft geleid tot veel provinciale en lokale aandacht voor de ChristenUnie.

Ook was er zo veel duidelijkheid over de inzet van de Kamerleden en bewindspersonen.

Vanuit het landelijke campagne team is getracht om zowel de provincies als de Waterschappen te helpen om de doelgroepen: 1. Trouwe achterban 2. Jonge christenen tot 35 jaar en 3. Kiezers uit de regio (platteland) te bereiken. Dit is onder andere gedaan onder de campagne paraplu: 'Ruimte voor elkaar'.

De landelijke acties die bedacht zijn hadden focus op inzet van Kamerleden en bewindspersonen in een gezamenlijke activiteit met de lokale en provinciale ChristenUnie. Dit resulteerde in een groot aantal College-tours waarin per tour een specifieke doelgroep centraal stond. Alle campagneactiviteiten werden vanuit het campagnethema 'Ruimte voor elkaar' georganiseerd.

De landelijke ondersteuning voor de verkiezingen is gecoördineerd en uitgewerkt door het campagne team. Hieronder vallen de goedkeuring van de lijsten, PR-producten, gebruik van (social) media, de inzet van landelijke politici in de campagne.

Tijdens de uitslagenavond was er een live-uitzending met een reactie van Mirjam Bikker en Gert-Jan Segers en Nico Dost als campagneleider op de verkiezingsuitslag en een terugblik op de campagne. De uitzending was georganiseerd in het restaurant "Bar Beton" in Utrecht.

De verkiezingscampagne is geëvalueerd. Hiervoor is input opgehaald bij mensen in het land en medewerkers van de campagneorganisatie.

TK2023 22 november 2023

Door de val van het kabinet op 7 juli 2023 waren er ingelaste Tweede Kamer verkiezingen noodzakelijk. In verband hiermee heeft het Landelijk Bestuur de volgende commissies opgestart:

1. Selectiecommissie Tweede Kamer,
2. Verkiezingsprogrammacommissie

3. Landelijk campagne team.

De selectiecommissie is in de zomer aan de slag gegaan met de werving en selectie van kandidaten voor de kandidatenlijst. Dit heeft geresulteerd in een lijst met 50 kandidaten die tijdens het septembercongres is vastgesteld.

Gelijktijdig met de selectiecommissie is ook een verkiezingsprogrammacommissie opgestart. Deze commissie is aan de slag gegaan met de evaluatie van het oude programma, de inzichten uit alle netwerken en de ervaringen van de huidige fractie en de geledingen. Het nieuwe programma is op het septembercongres met een aantal amendementen vastgesteld.

Vanuit het landelijke campagne team is veel energie gestoken om met de 160 lokale afdelingen tot campagneacties te komen. Als landelijke campagnethema is gekozen: 'Geloof in de samenleving'. Vanuit dit landelijke thema is samen met lokale, provinciale en getracht om veel van de lokale afdelingen te helpen om de doelgroepen (met name de waarschijnlijke en jonge kiezers) te bereiken.

Tijdens de campagne lag de focus op de inzet van digitale communicatiematerialen. Vanuit analyse van historische verkiezingsuitslagen zijn strategische keuzes gemaakt voor inzet van lokale media en kranten.

Er zijn drie landelijke actiezaterdag, de blauwe golf, georganiseerd. Vanuit het strategieteam zijn de locaties aangewezen en er is intensief met de lokale afdelingen samengewerkt. Onze bewindspersonen en Kamerleden waren aanwezig bij de blauwe golf. Aansluitend en voorafgaand is men aangesloten bij campagneactiviteiten van lokale afdelingen, de deelname is op aanvraag ingepland.

Tijdens de uitslagenavond was er een live-uitzending met een reactie van Mirjam Bikker en Maarten van Ooijen als campagneleider op de

verkiezingsuitslag en een terugblik op de campagne. De uitzending was georganiseerd in het restaurant "First Class" in Amersfoort.

December 2023 is gestart met de evaluatie van de verkiezingscampagne.

1.3.10 Overige activiteiten partijbureau

In 2023 hebben we naast de eerder in dit verslag genoemde activiteiten de volgende acties opgepakt:

- We hebben de verhuizing verder afgerond en zo veel als mogelijk gewerkt aan het oplossen van alle open eindjes die we tegen zijn gekomen bij het in gebruik nemen van het kantoor.
- Er is samen met een aantal ondernemers gewerkt aan het ondernemersplatform nieuwe stijl. Inmiddels draait dit enige tijd.
- Er is een bijdrage geleverd aan de discussie over de Wet Politieke Partijen. Samen met de andere politieke partijen is een aantal keer overleg gevoerd. De ChristenUnie heeft dit in 2023 gecoördineerd.
- Er zijn evaluaties uitgevoerd rondom de verkiezingen PS/WS en er is een evaluatie opgestart in verband met de Tweede Kamerverkiezingen.
- We zijn gestart met ledenpeilingen om hiermee het sentiment nadrukkelijker te volgen en te achterhalen wat onze leden belangrijk vinden.
- We hebben met het personeel een personeelsvertegenwoordiging opgericht. We hebben hiermee de medezeggenschap geregeld.
- We hebben samen met de betekenisfabriek gewerkt aan een nieuwe communicatieaanpak en strategie. We willen met deze aanpak in 2024 aan de slag om het ChristenUnie geluid duidelijker te laten horen

Remuneratiecommissie

De in 2022 opgerichte remuneratiecommissie heeft in 2023 gewerkt aan diverse taken w.o.

- Het opstellen van profielen voor de werving van nieuwe leden van het Landelijk Bestuur en het werven van een nieuw lid;
- Het doen van een voorstel aan het Landelijk Bestuur over het te voeren bezoldigingsbeleid voor de directie en de voorzitter;
- Het jaarlijks beoordelen van het functioneren van de directeur;
- Het voorbereiden van de (zelf)evaluatie van het Landelijk Bestuur;
- Het kennisnemen van het declaratieoverzicht van de individuele leden van het bestuur en de directie.

Integriteit en vertrouwenskwesaties

In 2023 hebben we gewerkt aan integriteit- en vertrouwenskwesaties. Leden en niet-leden kunnen een klacht indienen tegen gedragingen van bestuurders en politici van de partij. Ook kan een klacht ingediend worden tegen medewerkers van het partijbureau.

Samen met de afdelingsadviseurs, de vertrouwenspersonen en de geschillencommissie is in 2022 een workflow gemaakt om alle kwesaties op een goede manier af te handelen. In de workflow wordt aandacht besteed aan de rol van de vertrouwenspersonen en de geschillencommissie.

In 2023 is gewerkt met de nieuwe workflow. Dit heeft meer tijd en geld gekost dan begroot. De huidige werkwijze geeft te veel ruimte voor uiteenlopende klachten en meldingen. Als gevolg van het ontbreken van een klachtenregeling is er geen goed kader aanwezig voor de behandeling van klachten. In 2023 hebben we om deze reden samen met een aantal leden een concept-regeling ontwikkeld. Het is de bedoeling om deze te agenderen voor het eerste congres van 2024.

Eind 2023 is er vanwege de afwikkeling van een klacht een geschil voorgelegd aan de geschillencommissie. Het is de bedoeling dat deze in 2024 een uitspraak doet.

De vertrouwenspersonen rapporteren jaarlijks aan het Landelijk bestuur door middel van een jaarverslag. In het jaarverslag wordt inzage gegeven in het aantal meldingen en indien nodig advies gegeven.

1.4 Informatie over bestuur en directie

1.4.1 Taak en werkwijze van directie en bestuur

Het Landelijk Bestuur is het bestuur van de ChristenUnie in de zin van de wet en bestaat uit:

- a. de voorzitter, die in functie door het partijcongres wordt benoemd en
- b. algemene bestuursleden, die door het partijcongres worden benoemd

waarbij het aantal leden door het partijcongres wordt bepaald op ten minste vijf en ten hoogste zeven.

Met uitzondering van de beperkingen die uit de statuten volgen, is het Landelijk Bestuur belast met het besturen van de ChristenUnie.

Het Landelijk Bestuur vergadert eens per maand, de zomermaanden uitgezonderd. De fractievoorzitter van de Tweede Kamer en de Eerste Kamer, de delegatieleider in het Europees Parlement, de voorzitter van de Bestuurdersvereniging, de directeur van het WI, de voorzitter van Perspectief en de directeur van het partijbureau zijn vaste adviseurs van het Landelijk Bestuur. Het Landelijk Bestuur vergadert 2 x per jaar met de voorzitters van de Provinciale Unies.

De ChristenUnie kent een partijbureau. Dit bureau is gevestigd in Amersfoort. Het partijbureau ondersteunt en verbindt de partij, haar geledingen en leden bij het realiseren van partijdoelstellingen op het gebied van politiek en bestuur, administratie, communicatie, campagne, toerusting en ontwikkeling. Het partijbureau is verbonden met mensen die vanuit hun christen-zijn invloed willen uitoefenen in politiek en

maatschappij. Het partijbureau opereert onder verantwoordelijkheid van het Landelijk Bestuur en wordt aangestuurd door de directie. In het directiestatuut staat omschreven welke verantwoordelijkheden en bevoegdheden de directie heeft. Dit statuut is in de vergadering van het Landelijk Bestuur van 9 december 2022 opnieuw vastgesteld.

1.4.2. Nevenfuncties bestuursleden

Mark de Boer (bestuurslid tot 3 juni 2023)

Zelfstandig organisatieadviseur, Almere (bezoldigd)

Voorzitter Rafael Gemeenschap, Almere (onbezoldigd)

Voorzitter stichting Building People Bringing Life (onbezoldigd)

Wieger Kastelein

Senior-adviseur, Ministerie van Financiën, Den Haag (bezoldigd)

Lid Raad van Toezicht, Museum Ons' Lieve Heer op Solder, Amsterdam (onbezoldigd, sinds 1 april 2023)

Consultant, Wereldbank, Washington DC (bezoldigd, sinds 1 mei 2023)

Leon Meijer

Wethouder Gemeente Ede (bezoldigd) tot dec 2023

Bestuurlijk aanjager afbouw gesloten jeugdzorg, Ministerie VWS (sinds dec 2023, bezoldigd)

Lid kennisplatform preventie ZonMW / min. VWS (onbezoldigd)

Lid raad van Toezicht VeiligThuis Gelderland Midden (tot dec 2023, onbezoldigd)

Lid Maatschappelijke Raad van Advies Keygene N.V. Crop improvement (onbezoldigd)

Lid bestuur stichting Christenen voor Israël (onbezoldigd)

Voorzitter bestuur Christians for Israel International (onbezoldigd)

Lid bestuur European Christian Political Movement (onbezoldigd)

Lid raad van toezicht Kwadraad Maatschappelijk werk (sinds nov 2023, bezoldigd)

Hanneke Palm

Ambassaderaad justitieaangelegenheden bij de Permanente Vertegenwoordiging van Nederland bij de Raad van Europa (tot medio juni 2023, bezoldigd)

Adjunct-secretaris staatscommissie rechtsstaat (vanaf medio juni 2023, bezoldigd)

Auteur Wolters Kluwer, Tekst & Commentaar Wetboek van Strafvordering, Mensenrechten (royalty's)

Docent Academie voor Wetgeving, cursus Mensenrechten (bezoldigd)

Ankie van Tatenhove

Bestuurder bij Schutse Zorg Tholen (bezoldigd)

Voorzitter bestuur Stichting Racham (onbezoldigd)

Lid Raad van Toezicht GSR Rotterdam (bezoldigd)

Harmke Vlieg

Secretaris/directeur van de Regio Groningen-Assen (bezoldigd, sinds 1-6-2023)

Voorzitter van de Raad van Toezicht van Woonzorgcentrum de Westerkim (bezoldigd)

Voorzitter van Lokale Actiegroep Oost-Drenthe van het programma Leader (vacatiegeld, sinds 1-4-23)

Bestuurslid van Assen Bloeit (onbezoldigd)

Mart Keuning

Senior Adviseur Duurzaam en Verantwoord Beleggen, Pensioenfonds ABP (bezoldigd)

Alex ten Cate (Bestuurslid vanaf 3 juni 2023)

Head of Operational Design, Control & Resilience, ING Nederland (bezoldigd)

Eigenaar Life2Lead Training & Advies (bezoldigd)

Coördinator Natural Church Development, Vineyard Benelux (onbezoldigd)

Alle bestuursleden van het ChristenUnie bestuur vormen ook gezamenlijk het FICDD-bestuur.

1.5 Toekomstplannen en risicobeheersing

Als landelijke partij willen we de komende jaren inzetten op een stabiele ontwikkeling van de partij met groei in zetelaantallen en leden.

Of dit mogelijk is zullen we per verkiezing moeten bekijken. We hebben herbij te maken met verschillende sentimenten en ontwikkelingen. Bovendien maakt de kabinetsdeelname het niet eenvoudig om groei te verwezenlijken. We dragen immers collectieve verantwoordelijkheid voor het kabinetsbeleid, ook als dat beleid niet onze voorkeur geniet of minder goed valt bij onze leden.

In de komende campagnes zijn we ons hiervan bewust. We willen het specifieke ChristenUnie geluid expliciet uitdragen en laten horen. Tegelijk werken we aan de basis in onze partij. We willen werken aan een verbreding en verdieping door middel van themanetwerken.

We zijn een partij voor en door onze leden. We zoeken het debat en arrangeren gesprekken om samen de koers te bepalen waarbij we ons baseren op onze beginselverklaring.

1.5.1 Weerstandsratio

Door het landelijk bestuur is beleid geformuleerd t.a.v. risico-inschattingen en weerstandsvermogen.

Bij het bepalen van de benodigde reserves houden we rekening met de risico's en de daarbij behorende financiële middelen. Voor de komende jaren zien we de volgende potentiële risico's:

Risico prognose / opvang risico's voor 2 jaar	Kansklasse	Bedrag	Percentage	Risico
Terugval 1 zetel	3	186.362	50%	93.181
Ledenverlies 1000	4	140.000	70%	98.000
Ledenverlies extra 1000	2	140.000	30%	42.000
Eigen risico zieke werknemer	3	136.000	50%	68.000
Loonrisico extra stijging 4%	4	144.000	70%	100.800
Totaal geïdentificeerde risico's				401.981
Ongeïdentificeerde en kleine risico's 5%				20.099
Benodigd weerstandsvermogen				422.080

De kansklasse geeft aan in welke mate het risico zich kan voordoen. Naarmate de klasse hoger is, is het risicopercentage hoger. Het percentage kan nooit hoger worden dan 90% omdat er anders geen sprake meer is van een risico.

Het totale risico bedraagt op 31-12-2023 € 422.080.

De huidige vermogenspositie bedraagt:

Huidig weerstandsvermogen	
Algemene reserve	1.015.142
Totaal	

De weerstandsratio is de verhouding tussen de het huidige vermogen en de benodigde weerstandscapaciteit.

De ChristenUnie zal een waardering categorie A (uitstekend) nastreven. We zullen pas actief maatregelen nemen wanneer sprake is van een niveau onder niveau B (voldoende of lager).

Tabel: Beoordeling weerstandsvermogen

Waardering	Ratio*	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	1,5 - 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 - 1,5	Voldoende
D	0,8 - 1,0	Matig
E	0,6 - 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

* Ratio = Weerstandscapaciteit / Risico's

Berekening actuele weerstandsratio

weerstandscapaciteit/geïdentificeerde risico's = weerstandsratio

€ 1.015.142 / € 422.080 = 2,41 (A)

Dit betekent dat de weerstandsratio uitstekend is.

1.5.2 Verkiezingsreserve

Giften en storting verkiezingsreserve

We houden rekening met de giften die we per jaar ontvangen voor de reservering van onze campagnes. In het jaar van de Tweede Kamer verkiezingen ontvangen we meer giften dan in de andere jaren.

Vanwege de extra verkiezingen voor de Tweede Kamer is er in 2023 een extra giftencampagne geweest. Deze heeft geresulteerd in een hogere opbrengst dan begroot. We zijn hier erg blij mee!

Als gevolg van de giftencampagne konden we meer geld beschikbaar stellen voor de verkiezingen. Er is een bedrag van € 541.000 in de verkiezingsreserve gestort. Gelijkzeitig is er in verband met alle kosten van de verkiezingscampagnes (landelijk en provinciaal) een bedrag van € 721.000 onttrokken.

In de reserve zit nu nog een bedrag van € 74.000. Dit is voldoende gelet op de reguliere verkiezingen.

De verkiezingsreserve kent op dit moment het volgende verloop:

Stand per 1-1	€ 254.268
Storting 2023	€ 540.756
Onttrekking 2023	€ 720.950
Stand per 31-12	€ 74.074

**Christen
Unie**

**Jaarrekening
2023**

ter identificatie

VAN REE ACCOUNTANTS

2.1 Balans per 31 december 2023

	31 december 2023		31 december 2022			31 december 2023		31 december 2022	
	€	€	€	€		€	€	€	€
Activa					Passiva				
Immateriële vaste activa					Reserves				
Software		16.168		28.133	Algemene reserve	1.015.142		964.035	
					Verkiezingsreserve	52.778		254.268	
							1.067.920		1.218.303
Materiële vaste activa					Bestemmingsfonds Provinciale Unies		196.215		372.059
Inventaris	110.372		1.583						
Hardware	22.003		21.143		Kortlopende schulden				
		132.374		22.726	Crediteuren	67.612		56.868	
					Belastingen	33.069		32.751	
Nog niet in gebruik genomen activa		-		120.173	Overige kortlopende schulden	242.266		191.432	
Financiële vaste activa		27.230		27.230					
Voorraden		27.322		47.327					
Vorderingen		383.862		386.575					
Liquide middelen		1.020.126		1.239.249			342.947		281.051
		<u>1.607.082</u>		<u>1.871.413</u>			<u>1.607.082</u>		<u>1.871.413</u>

2.2 Staat van baten en lasten over 2023

	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
	€	€	€
Baten			
Contributies	1.521.465	1.524.000	1.566.213
Giften	540.756	100.000	144.447
Subsidies	1.072.118	1.171.000	1.143.912
Bijdragen in gezamenlijke kosten	338.983	393.852	376.077
Baten Opleidingscentrum	16.075	21.000	16.901
Overige baten	52.175	18.600	103.665
Totaal baten	3.541.573	3.228.452	3.351.215

Lasten

Directe uitgaven aan subsidiabele activiteiten

Politieke vorming en scholing (a)	8.761	10.000	10.299
Informatievoorziening (b)	142.518	199.950	243.428
Contact zusterpartijen buitenland (c)	3.180	5.000	3.591
Politiek-wetenschappelijke activiteiten (d)	80.000	80.000	108.000
Politieke participatie jongeren (e)	26.250	26.250	35.000
Ledenwerving (f)	38.740	40.000	30.787
Betrekken niet-leden bij activiteiten van de partij (g)	208.953	124.450	187.318
Werving, begeleiding politieke ambtsdragers (h)	22.062	27.150	28.470
Verkiezingscampagnes (i)	683.707	90.000	82.675
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	1.214.170	602.800	729.569

Afdrachten

Afdrachten aan lokale afdelingen en bestedingen Provinciale Unies

537.533	375.000	325.624
<hr/>	<hr/>	<hr/>
537.533	375.000	325.624

Overige uitgaven

Bestuurskosten	30.772	29.383	33.618
Bureau- en ICT-kosten	291.495	237.320	237.103
Personeelskosten	1.689.139	1.791.249	1.631.393
Huisvestingskosten	100.997	103.113	127.645
Nagekomen lasten	3.693	587	-
Reservering verkiez.fonds dot.& onttrekk.	-	89.000	-
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	2.116.096	2.250.652	2.029.759

Totaal lasten

	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	3.867.799	3.228.452	3.084.952

Tekort

<hr/>	<hr/>	<hr/>
-326.226	-	266.263
<hr/>	<hr/>	<hr/>

2.3 Resultaatbestemming

	Realisatie 2023	Realisatie 2022
	€	€
Resultaatbestemming reserves		
Algemene reserve	51.108	112.661
Verkiezingsreserve	-201.490	96.325
Bestemmingsfonds Provinciale Unies	-175.844	57.277
	<u>-326.226</u>	<u>266.263</u>

2.4 Grondslagen van waardering en bepaling van het resultaat

2.4.1 Algemene grondslagen

De jaarrekening is opgesteld op basis van Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving voor kleine rechtspersonen C1 kleine organisaties-zonder-winststreven. De jaarrekening is opgesteld in Euro's.

2.4.2 Vergelijkende cijfers

De cijfers over 2022 zijn waar nodig aangepast om vergelijkbaarheid met het verslagjaar mogelijk te maken.

Grondslagen van waardering

2.4.3 Algemene grondslagen van waardering

Voor zover niet anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen de geamortiseerde kostprijs.

2.4.4 Materiële vaste activa

De materiële vaste activa benodigd voor de doelstelling en voor de bedrijfsvoering worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs verminderd met de op basis van de geschatte levensduur bepaalde afschrijvingen. De afschrijvingen bedragen een percentage van deze verkrijgingsprijs.

2.4.5 Vorderingen, liquide middelen, schulden en overlopende activa en passiva

De vorderingen, liquide middelen, schulden en overlopende activa en passiva zijn opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs; waardering geschiedt onder aftrek van een voorziening wegens oninbaarheid, gebaseerd op een individuele beoordeling van de vorderingen.

2.4.6 Reserves en fondsen

Reserves betreffen gelden ter vrije besteding. Door het bestuur kunnen doelreserves worden aangehouden voor aanwending aan een specifiek doel.

Fondsen betreffen gelden die besteed moeten worden in het kader van de doelstelling waarvoor deze ter beschikking zijn gesteld. Dit betreft het niet bestede deel van toegekende donaties en andere fondsen en gelden die vastliggen in vaste activa.

Grondslagen van resultaatbepaling

2.4.7 Algemene grondslagen van resultaatbepaling

Het resultaat is bepaald als het verschil tussen de baten en alle hiermee verbonden kosten en andere aan het verslagjaar toe te rekenen lasten, met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderingsgrondslagen.

2.4.8 Baten

De baten zijn gevormd door alle aan het verslagjaar toe te rekenen opbrengsten.

Nalatenschappen worden opgenomen in het verslagjaar waarin de omvang van de nalatenschap betrouwbaar kan worden vastgesteld, derhalve indien de betaling is aangekondigd. Voorschotten worden verantwoord in het boekjaar waarin zij worden ontvangen.

Giften in natura worden gewaardeerd tegen de reële waarde.

2.4.9 Personeelsbeloning

Salarissen en sociale lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarin deze verschuldigd zijn, in overeenstemming met de arbeidsovereenkomsten.

Voor het pensioen geldt een toegezegde bijdrage regeling. De toegezegde bijdragen worden afgedragen aan de pensioenverzekeraar op basis van het pensioencontract.

2.4.10 Kostentoekening ten behoeve van subsidie Wet Financiering Politieke Partijen

De personeelskosten zijn op medewerkersniveau toegerekend aan de tien subsidiecategorieën (A tm I). Het percentage subsidiabele personeelskosten geldt als grondslag voor het toewijzen van de volgende baten en lasten:

Baten

KVGR-baten

Lasten

Bestuurs- en bureaunkosten

Huisvestingskosten

De aldus verkregen kostentoekening staat vermeld in paragraaf 2.8.

2.5 Toelichting op de balans per 31 december 2023

2.5.1 Materiële en immateriële vaste activa

De mutaties in de vaste activa zijn in het hierna volgende schema samengevat:

MVA

	<u>Inventaris</u>	<u>Hardware</u>	<u>Totaal</u>
	€	€	€
Stand per 1 januari 2023			
Aanschafwaarde	9.496	62.520	72.016
Cumulatieve afschrijvingen	-7.913	-41.377	-49.290
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	<u>1.583</u>	<u>21.143</u>	<u>22.726</u>
Mutaties boekjaar			
Investerings	121.829	24.350	146.180
Afschrijvingen	-13.040	-23.491	-36.531
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	<u>108.789</u>	<u>860</u>	<u>109.649</u>

Stand per 31 december 2023

Aanschafwaarde	131.325	86.870	218.195
Cumulatieve afschrijvingen	-20.954	-64.867	-85.821
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	<u>110.372</u>	<u>22.003</u>	<u>132.374</u>

IVA

<u>Software</u>	<u>Totaal</u>
€	€

Stand per 1 januari 2023

Aanschafwaarde	73.334	73.334
Cumulatieve afschrijvingen	-45.200	-45.200
	<hr/>	<hr/>
	<u>28.133</u>	<u>28.133</u>

Mutaties boekjaar

Investeringen	6.451	6.451
Afschrijvingen	-18.416	-18.416
	<hr/>	<hr/>
	<u>-11.965</u>	<u>-11.965</u>

Stand per 31 december 2023

Aanschafwaarde	79.784	79.784
Cumulatieve afschrijvingen	-63.616	-63.616
	<u>16.168</u>	<u>16.168</u>

In de regel wordt lineair afgeschreven over een periode van 3 jaar, uitgaande van een restwaarde van nihil. Per investering wordt gekeken of deze al dan niet sneller of langzamer afgeschreven dient te worden, afhankelijk van het verwachte verloop van de economische waarde van de investering. De inventaris wordt in 10 jaar afgeschreven.

2.5.2 Financiële Vaste Activa

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	€	€
Waarborgsom huur	<u>27.230</u>	<u>27.230</u>

2.5.3 Voorraden

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	€	€
Voorraad promotieartikelen/boeken	<u>27.322</u>	<u>47.458</u>
Saldo per 31 december	<u>27.322</u>	<u>47.458</u>

De voorraad promotieartikelen is gewaardeerd tegen inkoopprijs en er is een bedrag in mindering gebracht voor incourantheid.

2.5.4 Vorderingen

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	€	€
Debiteuren	4.165	13.369
Rekeningcourant verhoudingen	18.706	14.061
Contributies	14.112	12.592
Vooruitbetaald / nog te ontvangen	56.156	34.527
Nog te ontvangen subsidie ministerie BZK	290.723	312.028
	<hr/>	<hr/>
Saldo per 31 december	<u>383.862</u>	<u>386.575</u>

2.5.5 Liquide middelen

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	€	€
Rabobank betaalrekening giften en contributies	73.278	33.643
Rabobank betaalrekening overige betaalstromen	11.632	3.347
Rabobank 36.67.12.063 rek. crt	-	100
Rabobank 36.67.11.407 rek. crt	-	100
Rabobank spaarrekening	739.000	830.000
Saldi liquide middelen Provinciale Unies	196.215	372.059
	<u> </u>	<u> </u>
Saldo per 31 december	<u>1.020.126</u>	<u>1.239.249</u>

De liquide middelen zijn vrij opneembaar. Bij de liquide middelen van de Provinciale Unies is een deposito van € 12.500 inbegrepen die niet vrij opneembaar is.

2.5.6 Reserves

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	€	€
Algemene reserve		
Saldo per 1 januari	964.035	463.874
Bij/Af: volgens resultaatbestemming	51.108	112.661
Saldo per 31 december	<u>1.015.142</u>	<u>964.035</u>

De algemene reserve heeft de functie van 'vrije reserve' en is bedoeld om overschotten en tekorten op te vangen.

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	€	€
Bestemmingsreserve Verkiezingen		
Saldo per 1 januari	254.268	157.943
Mutatie	-201.490	96.325
Saldo per 31 december	<u>52.778</u>	<u>254.268</u>

De mutatie op deze bestemmingsreserve betreft een dotatie van € 540.756 en een onttrekking van € 742.246.

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	€	€
Bestemmingsfonds Provinciale Unies		
Saldo per 1 januari	372.059	314.782
Mutatie	<u>-175.843</u>	<u>57.277</u>
Saldo per 31 december	<u>196.215</u>	<u>372.059</u>

Dit bestemmingsfonds wordt gevormd vanuit de jaarlijkse contributies die van leden worden ontvangen ten behoeve van de Provinciale Unies. Deze Provinciale Unies hebben geen eigen rechtspersoonlijkheid en vallen daarmee volledig onder de verantwoordelijkheid van de ChristenUnie. Onttrekkingen worden gevormd door de daadwerkelijke besteding van de middelen door de Provinciale Unies.

2.5.7 Overige kortlopende schulden

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	€	€
Reservering vakantiegeld inclusief sociale lasten	54.446	47.172
Reservering vakantiedagen inclusief sociale lasten	64.426	57.152
Reservering eindejaarsuitkering inclusief sociale lasten	8.370	7.608
Rekeningcourant verhoudingen schuld	67.720	58.466
Overige kortlopende schulden	47.304	21.036
	<hr/>	<hr/>
Saldo per 31 december	<u>242.266</u>	<u>191.434</u>

2.5.8 Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Meerjarige financiële verplichtingen

De ChristenUnie huurt per 1 november 2022 een kantoorpand aan de Piet Mondriaanlaan 48 te Amersfoort. De verhuurder is Hill Top 5 Limited, beheerder is CBRE B.V. De huurperiode van 5 jaar loopt van 1 november 2022 tot en met 31 oktober 2027. De huurprijs bedraagt € 73.676 op jaarbasis. Excl. BTW compensatie á 5%. De servicekosten zijn € 27.625 per jaar excl. BTW. De prijs voor 4 parkeerplaatsen is € 5.209 per jaar excl. BTW compensatie á 5%. Indexering vindt jaarlijks per 1 november plaats op basis van de algemene bepalingen. Over de eerst 8 maanden van deze huurovereenkomst is een huurvrije periode van 8 maanden bedongen wel is servicekosten verschuldigd over deze periode. Verhuurder heeft een investeringsbijdrage van € 35.000 (BTW niet van toepassing) beschikbaar gesteld voor het verwijderen, aanpassen en inrichten van de fit-out. De ChristenUnie heeft de verhuurder facturen verstrekt en aangetoond dat de investeringsbijdrage daadwerkelijk is ten behoeve van het verwijderen, aanpassen en inrichten van de fit-out. Deze investeringsbijdrage is in 2023 ontvangen en in mindering gebracht op de investeringen.

Per augustus 2021 is een leasecontract ingegaan voor het gebruik van een frankeermachine. De looptijd hiervan bedraagt 60 maanden. De jaarlijkse kosten bedragen € 479 (ex btw). Per 1 januari 2023 is een lease- en servicecontract ingegaan voor kopieer- en printapparatuur. De looptijd hiervan bedraagt 6 jaren. De jaarlijkse kosten van de Kyocera printer TA-5053CI bedragen € 9.002 per jaar incl. BTW. Daar komt nog een bedrag bij van € 834 incl. BTW voor de verzekering van

de machine. Per 1 januari 2023 bedragen de kosten voor de glasvezelverbinding € 4.509 per jaar excl. btw. Per 1 oktober 2023 is het servicecontract voor gebruik van de Cloud- en telefonieomgeving vernieuwd. De looptijd van het nieuwe servicecontract bedraagt 60 maanden. De jaarlijkse kosten bedragen € 43.270 excl. btw. De kosten worden ieder jaar, per einde kalenderjaar geïndexeerd. Kosten worden ieder jaar, per einde kalenderjaar geïndexeerd.

In januari 2022 is het contract met Procurios CRM vernieuwd. Bij Procurios nemen wij een aantal modules af voor onbepaalde tijd waarvoor we jaarlijks € 31.080 excl. btw betalen. Daarnaast betalen we jaarlijks voor consultancy € 10.368 excl. btw.

Gemeenschappelijke kosten

De ChristenUnie heeft overeenkomsten gesloten met Perspectief (ChristenUnie-jongeren), de mr. G. Groen van Prinstererstichting (het WI), de Bestuurdersvereniging en de FICDD (stichting van de ChristenUnie voor internationale samenwerking en ontwikkeling) en de Stichting Ondersteuning Tweede Kamerfractie ChristenUnie betreffende de verdeling van gezamenlijke kosten.

De verdeling van gezamenlijke huisvestingskosten, bureaunkosten en gemeenschappelijke personeelskosten is geregeld in een "Overeenkomst tot verrekening van voor gemene rekening gemaakte kosten" (KVGR). In een aantal gevallen worden personeelskosten van ChristenUnie-medewerkers doorbelast aan een van de andere entiteiten op basis van een koepelovereenkomst. De doorberekende kosten zijn als baten in de exploitatie van de ChristenUnie opgenomen. De entiteiten dragen bij aan de afschrijvingskosten van de investeringen van de ChristenUnie.

2.6 Toelichting op de baten over 2023

2.6.1 Contributies

	<u>Realisatie</u>	<u>Begroting</u>	<u>Realisatie</u>
	2023	2023	2022
	€	€	€
Contributies	1.517.096	1.521.000	1.557.506
Contributies voorgaande jaren	<u>4.369</u>	<u>3.000</u>	<u>8.706</u>
	<u>1.521.465</u>	<u>1.524.000</u>	<u>1.566.213</u>

De contributiebaten betreffen alle gefactureerde contributies over 2023. Hiervan is 98 % daadwerkelijk ontvangen. Jaarlijks wordt een inschatting gemaakt van het bedrag dat nog binnenkomt. Het overige deel wordt afgeschreven (zie toelichting van de lasten). Wanneer er meer geld dan verwacht binnenkomt op contributies van voorgaande jaren, geldt het als een baat in het verslagjaar.

2.6.2 Giften

	<u>Realisatie</u>	<u>Begroting</u>	<u>Realisatie</u>
	2023	2023	2022
	€	€	€
Vrienden van de ChristenUnie	19.147	20.000	18.951
Giften uit acties	413.929	30.000	78.752
Legaten	38.369	-	10.000
Overige giften	<u>69.311</u>	<u>20.000</u>	<u>36.744</u>
	<u>540.756</u>	<u>100.000</u>	<u>144.447</u>

NB: Vrienden van de ChristenUnie is geen neveninstelling. Het is een groep donateurs die periodiek kleine bedragen naar de ChristenUnie overmaken. Zij zijn geen lid, maar "Vriend" van de ChristenUnie. Zij hebben geen gezamenlijke organisatie, bankrekening of bestuur.

2.6.3 Subsidies

	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2023	2023	2022
	€	€	€
Subsidie Wet Financiering Politieke Partijen	1.459.611	1.171.000	1.485.215
Doorbetaling subsidies (WFPP) aan neveninstellingen	-341.304	-	-341.304
Subsidie Wet Financiering Politieke Partijen (voorgaande jaren)	-46.189	-	-
	<u>1.072.118</u>	<u>1.171.000</u>	<u>1.143.912</u>

2.6.4 Bijdragen in gezamenlijke kosten

	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2023	2023	2022
	€	€	€
Gezamenlijke kosten Bestuurdersvereniging (BV)	172.526	229.800	207.860
Gezamenlijke kosten Wetenschappelijk Instituut (WI)	59.825	59.842	60.790
Gezamenlijke kosten FICDD	85.096	82.667	85.543
Gezamenlijke kosten Perspectief, ChristenUnie-jongeren	21.537	21.543	21.884
	<u>338.983</u>	<u>393.852</u>	<u>376.077</u>

De ChristenUnie heeft overeenkomsten gesloten met andere partijgeledingen betreffende de verdeling van gezamenlijke kosten.

2.6.5 Baten Opleidingscentrum

	<u>Realisatie</u>	<u>Begroting</u>	<u>Realisatie</u>
	2023	2023	2022
	€	€	€
Cursusbijdragen Opleidingscentrum	16.075	21.000	16.901
	<u>16.075</u>	<u>21.000</u>	<u>16.901</u>

2.6.6 Overige baten

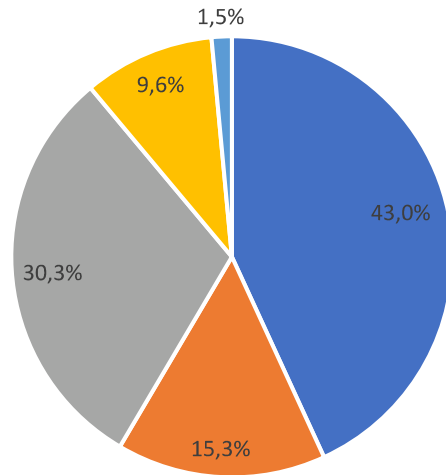
	<u>Realisatie</u>	<u>Begroting</u>	<u>Realisatie</u>
	2023	2023	2022
	€	€	€
Baten ChristenUnie Magazine	11.964	10.500	15.199
Verkopen aan lok. Afd en baten Prov. Unies	26.471	8.100	78.079
Rente	13.740	-	145
	<u>52.175</u>	<u>18.600</u>	<u>103.665</u>

2.6.7 Totaal baten

TOTAAL BATEN	<u>3.541.573</u>	<u>3.228.452</u>	<u>3.351.215</u>
---------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------

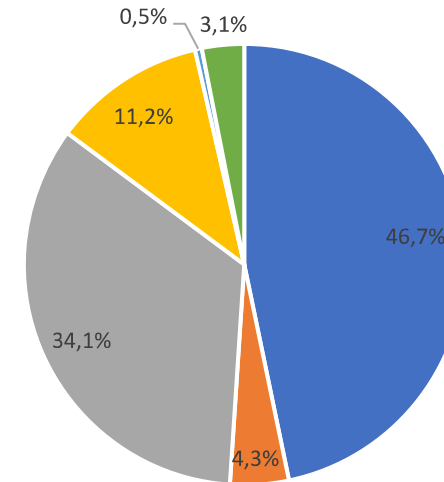
2.6.8 Herkomst baten

2023

- Contributies
- Subsidies
- Overige baten
- Giften
- Bijdragen in gezamenlijke kosten

2022

- Contributies
- Subsidies
- Baten Opleidingscentrum
- Giften
- Bijdragen in gezamenlijke kosten
- Overige baten

2.7 Toelichting op de lasten over 2023

2.7.1 Uitgaven aan subsidiabele activiteiten

	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
	€	€	€
Politieke vorming en scholing (a)			
1. Opleidingscentrum	6.360	10.000	10.299
2. Politieke beleidsontwikkeling	2.401	-	-
	<u>8.761</u>	<u>10.000</u>	<u>10.299</u>
Informatievoorziening (b)			
3. ChristenUnie Magazine	70.631	103.500	99.404
4. Campagnematerialen	750	2.500	5.964
5. Informatie via internet	25.070	31.161	26.766
6. Congres	41.744	80.000	111.294
7. Netwerkbijeenkomsten	4.324	-	-
	<u>142.518</u>	<u>199.950</u>	<u>243.428</u>
Contact zusterpartijen buitenland (c)			
Activiteiten via FICDD, de ChristenUnie stichting voor internationale samenwerking en ontwikkeling	<u>3.180</u>	<u>5.000</u>	<u>3.591</u>

	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
	€	€	€
Politiek-wetenschappelijke activiteiten (d)			
Activiteiten via Mr. G. Groen v. Prinstererstichting	<u>80.000</u>	<u>80.000</u>	<u>108.000</u>
Politieke participatie jongeren (e)			
Activiteiten via Perspectief, ChristenUnie-jongeren	<u>26.250</u>	<u>26.250</u>	<u>35.000</u>
Ledenwerving (f)			
7. Kosten Ledenwerving	<u>38.740</u>	<u>40.000</u>	<u>30.787</u>
	<u>38.740</u>	<u>40.000</u>	<u>30.787</u>
Betrekken niet-leden bij activiteiten van de partij (g)			
8. Promotie	156.674	37.500	119.978
9. Informatie via internet	25.070	31.950	26.766
10. Radio, tv en nieuwe media	<u>27.209</u>	<u>55.000</u>	<u>40.574</u>
	<u>208.953</u>	<u>124.450</u>	<u>187.318</u>

	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
	€	€	€
Werving, begeleiding politieke ambtsdragers (h)			
11. Opbouwwerk en advies	1.677	3.000	3.296
12. Opleidingscentrum	6.360	10.000	10.299
13. Selectie ambtsdragers	8.454	7.050	8.926
14. Digitale nieuwsbrief	5.571	7.100	5.948
15. Ondersteuning politieke ambtsdragers	-	-	-
	<u>22.062</u>	<u>27.150</u>	<u>28.470</u>
Verkiezingscampagnes (i)			
16. GR-verkiezingen 16 maart 2022	-	-	66.011
17. PS-WS verkiezingen 15 maart 2023	71.263	70.000	16.664
18. TK-verkiezingen 22 november 2023	612.053	-	-
19. EP-verkiezingen 2024	390	20.000	-
	<u>683.707</u>	<u>90.000</u>	<u>82.675</u>

2.7.2 Afdrachten

	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
	€	€	€
Afdrachten aan lokale afdelingen en bestedingen Provinciale Unies			
Aan lokale afdelingen	276.309	277.000	282.958
Bestedingen Provinciale Unies	1.706	98.000	42.667
Mutatie liquide middelen PU's t/m 2022	-2.161	-	-
Lasten Provinciale Unies	261.679	-	-
	<u>537.533</u>	<u>375.000</u>	<u>325.624</u>

2.7.3 Overige uitgaven

Bestuurskosten			
Voorzittersvergoeding	12.883	12.883	12.883
Vergaderkosten	8.557	5.000	4.985
Reiskosten bestuursleden	3.848	6.000	3.125
Partijdecoraties	2.458	2.500	2.483
Overige bestuurskosten	3.026	3.000	10.141
	<u>30.772</u>	<u>29.383</u>	<u>33.618</u>

De totale bezoldiging directie over 2023 bedroeg: € 259.351 (2022: € 242.282) Deze salaris- en pensioenlasten zijn onderdeel van de totale personeelskosten op de volgende pagina.

	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
	€	€	€
Bureau- en ICT-kosten			
Bureau- en kantoorkosten	75.524	78.600	64.377
Accountant en adviseurs	76.547	39.000	39.981
Afschrijvingen MVA	49.522	54.646	49.161
Afschrijving niet betaalde contributies	16.500	18.500	25.000
ICT-kosten	73.402	46.574	58.584
	<u>291.495</u>	<u>237.320</u>	<u>237.103</u>
Personeelskosten			
Lonen en salarissen	1.240.445	1.267.243	1.237.218
Sociale lasten	212.142	216.883	222.423
Pensioenlasten	84.013	80.973	80.280
Overige personeelskosten	152.539	226.150	91.472
	<u>1.689.139</u>	<u>1.791.249</u>	<u>1.631.393</u>

Het gemiddeld aantal werknemers gedurende het boekjaar 2023 bedroeg 20,99 FTE (2022: 21,85). Dit is exclusief stagiaires.

	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
	€	€	€
Huisvestingskosten			
Huur- en servicekosten	67.929	69.713	74.976
Onderhoudskosten	-	-	2.298
Energiekosten	53	-	13.917
Overige huisvestingskosten	33.016	33.400	36.455
	<u>100.997</u>	<u>103.113</u>	<u>127.645</u>
Nagekomen kosten	<u>3.693</u>	<u>587</u>	
Reservering verkiezingsfonds dot. & onttrek.			
Onttrekking verkiezingsreserve	-	-90.000	
Dotatie verkiezingsreserve	-	179.000	-
Reservering wordt verwerkt na de resultaatbepaling	-	223.000	-
	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>
2.7.4 Totaal lasten			
TOTAAL LASTEN	<u>3.867.799</u>	<u>3.228.452</u>	<u>3.084.952</u>

2.8 Kostentoekening subsidiabele activiteiten (WFPP)

	Directe kosten	Personeels- kosten	Bestuurs- en bureaunkosten	Huisvestings- kosten	KVGR baten	TOTAAL 2023
Politieke vorming en scholing (a)						
1. Opleidingscentrum	6.360	63.785	12.169	3.814	-4.987	81.140
2. Politieke beleidsontwikkeling	2.401	53.126	10.136	3.177	-4.154	64.685
Subtotaal Politieke vorming en scholing (a)						145.825
Informatievoorziening (b)						
3. ChristenUnie Magazine	70.631	66.726	12.730	3.990	-5.217	148.860
4. Campagnematerialen	750	88.916	16.964	5.316	-6.952	104.994
5. Informatie via internet	25.070	147.200	28.084	8.801	-11.510	197.646
6. Congres	41.744	24.161	4.610	1.445	-1.889	70.070
Subtotaal Informatievoorziening (b)						521.570
Contact zusterpartijen buitenland (c)						
Resultaat kosten FICDD 2022 (eigen jaarrekening) alleen inzake het WFPP deel						87.289
Subtotaal Contact zusterpartijen buitenland (c)						87.289
Politiek-wetenschappelijke activiteiten (d)						
Resultaat kosten WI 2022 (eigen jaarrekening)						499.290
Subtotaal Politiek-wetenschappelijke activiteiten (d)						499.290
Politieke participatie jongeren (e)						
Resultaat kosten Perspectief 2022 (eigen jaarrekening)						98.962
Subtotaal Politieke participatie jongeren (e)						98.962

	Directe kosten	Personeels- kosten	Bestuurs- en bureaunkosten	Huisvestings- kosten	KVGR baten	TOTAAL 2023
Ledenwerving (f)						
7. Kosten Ledenwerving	38.740	24.161	4.610	1.445	-1.889	67.067
Subtotaal Ledenwerving (f)						67.067
Betrekken niet-leden bij activiteiten van de partij (g)						
8. Promotie	156.674	41.035	7.829	2.454	-3.209	204.783
9. Informatie via internet	25.070	78.234	14.926	4.678	-6.117	116.791
10. Radio, tv en nieuwe media	27.209	38.531	7.351	2.304	-3.013	72.382
Subtotaal Betrekken niet-leden bij activiteiten van de partij (g)						393.955
Werving, begeleiding politieke ambtsdragers (h)						
11. Opbouwwerk en advies	1.677	75.132	14.334	4.492	-5.875	89.761
12. Opleidingscentrum	6.360	38.475	7.341	2.300	-3.008	51.467
13. Selectie ambtsdragers	8.454	20.143	3.843	1.204	-1.575	32.070
14. Digitale nieuwsbrief	5.571	46.585	8.888	2.785	-3.642	60.187
15. Ondersteuning politieke ambtsdragers	0	58.851	11.228	3.519	-4.602	68.996
Subtotaal Werving, begeleiding politieke ambtsdragers (h)						302.481
Verkiezingscampagnes (i)						
16. GR-verkiezingen 16 maart 2022	0	0	0	0	0	0
17. PS-WS verkiezingen 15 maart 2023	71.263	30.993	5.913	1.853	-2.423	107.599
18. TK-verkiezingen 22 november 2023	612.053	48.259	9.207	2.885	-3.773	668.631
19. EP-verkiezingen 2024	390	0	0	0	0	390
Subtotaal Verkiezingscampagnes (i)						776.231
TOTAAL	1.785.566	944.313	180.164	56.463	-73.836	2.892.670

Deel subsidiabele personeelskosten van de totale personeelskosten: 56%

Toerekenbare bestuurs- en bureaunkosten

Totale bestuurs- en bureaunkosten, maal het deel subsidiabele kosten van de totale personeelskosten

Totaal	Subs. factor	Toerekenbaar
322.267	56%	180.164

Toerekenbare huisvestingskosten

Totale huisvestingskosten, maal het deel subsidiabele kosten van de totale personeelskosten

100.997	56%	56.463
---------	-----	--------

Toerekenbare KVGR-baten (zie 2.6 Toelichting op de baten over 2022)

Totale KVGR-baten, maal het deel subsidiabele personeelskosten van de totale personeelskosten

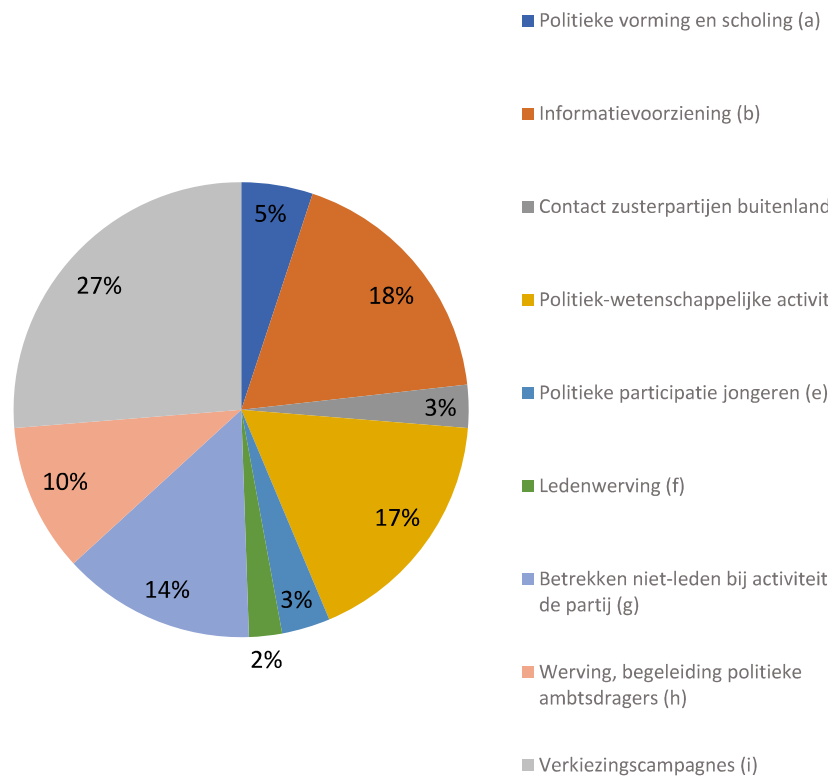
132.074	56%	73.836
---------	-----	--------

Overzicht subsidiabele kosten ChristenUnie en neveninstellingen:

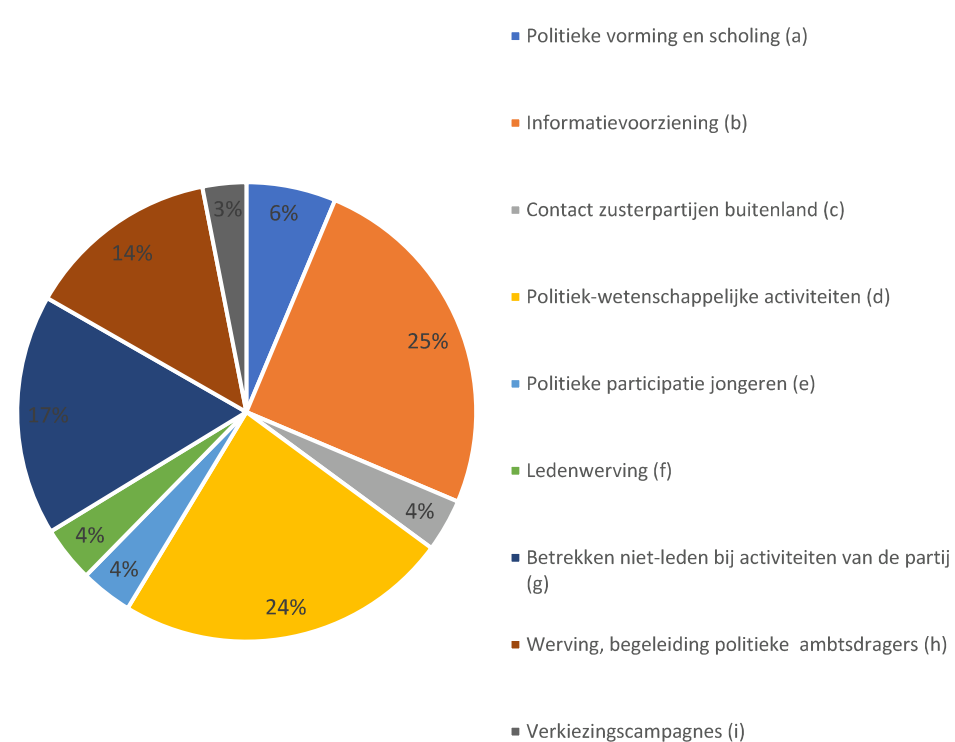
	2023	% 2023	2022	% 2022
Politieke vorming en scholing (a)	145.825	5%	150.256	6%
Informatievoorziening (b)	521.570	18%	598.365	25%
Contact zusterpartijen buitenland (c)	87.289	3%	88.093	4%
Politiek-wetenschappelijke activiteiten (d)	499.290	17%	562.259	24%
Politieke participatie jongeren (e)	98.962	3%	87.927	4%
Ledenwerving (f)	67.067	2%	93.347	4%
Betrekken niet-leden bij activiteiten van de partij (g)	393.955	14%	404.724	17%
Werving, begeleiding politieke ambtsdragers (h)	302.481	10%	325.236	14%
Verkiezingscampagnes (i)	776.231	27%	74.120	3%
TOTAAL	2.892.670	100%	2.384.327	100%

2.8.1 Kostenverdeling subsidiabele activiteiten

2023

2022

2.9 Ondertekening

Vastgesteld en goedgekeurd te Amersfoort, dd. 15-3-2024

Ankie van Tatenhove
Voorzitter

Wieger Kastelein
Penningmeester

Harmke Vlieg - Kempe
Vicevoorzitter

Leon Meijer
Internationaal secretaris

Alex ten Cate
Lid

Hanneke Palm
Lid

Mart Keuning
Lid

**Christen
Unie**

**Overige
gegevens**

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Maarsbergseweg 20
3956 KW Leersum
Postbus 1
3956 ZR Leersum

T (0343) 41 59 40
leersum@vanreeacc.nl
www.vanreeacc.nl
KvK nr. 09068872

Aan: het bestuur van de Vereniging ChristenUnie

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2023 van de Vereniging ChristenUnie te Amersfoort gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de Vereniging ChristenUnie per 31 december 2023 en van het resultaat over 2023 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJK-Richtlijn C1 Kleine Organisaties zonder winststreven.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2023;
2. de staat van baten en lasten over 2023; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Vereniging ChristenUnie zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. Deze andere informatie bestaat uit het bestuurs- en directieverslag, de overige gegevens en de bijlage.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie in overeenstemming met RJK-Richtlijn C1 Kleine Organisaties zonder winststreven.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJK-Richtlijn C1 Kleine Organisaties zonder winststreven. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vereniging in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vereniging te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vereniging;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaet zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die

verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vereniging haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Leersum, 25 april 2024

Van Ree Accountants

Digitaal ondertekend met Hix door

J.C. Hille MSc RA

op 25-04-2024 16:07

 VAN REE ACCOUNTANTS

vanaf IP: x.x.x.52

J.C. Hille MSc

Registeraccountant

**Christen
Unie**

Bijlagen

Bijlage I. Begroting ChristenUnie 2024

	Begroting 2024	Realisatie 2023	Begroting 2023
	€	€	€
Baten			
Contributies	1.482.000	1.521.465	1.524.000
Giften	230.000	540.756	100.000
Subsidies	966.002	1.072.118	1.171.000
Bijdragen in gezamenlijke kosten	405.668	338.983	393.852
Baten Opleidingscentrum	21.000	16.075	21.000
Overige baten	31.154	52.175	18.600
Totaal baten	3.135.824	3.541.573	3.228.452

Lasten

Directe uitgaven aan subsidiabele activiteiten

	Begroting 2024	Realisatie 2023	Begroting 2023
	€	€	€
Politieke vorming en scholing (a)	10.000	8.761	10.000
Informatievoorziening (b)	199.645	142.518	199.950
Contact zusterpartijen buitenland (c)	5.000	3.180	5.000
Politiek-wetenschappelijke activiteiten (d)	-	80.000	80.000
Politieke participatie jongeren (e)	-	26.250	26.250
Ledenwerving (f)	40.000	38.740	40.000
Betrekken niet-leden bij activiteiten van de partij (g)	124.450	124.145	208.953
Werving, begeleiding politieke ambtsdragers (h)	27.150	25.971	22.062
Verkiezingscampagnes (i)	120.000	662.411	90.000
	<hr/> 524.760	<hr/> 1.192.874	<hr/> 602.800

	Begroting 2024	Realisatie 2023	Begroting 2023
	€	€	€
Afdrachten			
Afdrachten aan lokale afdelingen en bestedingen Provinciale Unies	363.750	537.533	375.000
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	363.750	537.533	375.000
Overige uitgaven			
Bestuurskosten	29.000	30.772	29.383
Bureau- en ICT-kosten	255.717	291.495	237.320
Personeelskosten	1.794.642	1.689.139	1.791.249
Huisvestingskosten	133.095	100.997	103.113
Nagekomen lasten	-	3.693	587
Reservering verkiez.fonds dot.& onttrekk.	-	-	89.000
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Totaal lasten	3.100.963	3.846.503	3.228.452
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Tekort	34.860	304.930-	-

**Christen
Unie**

Jaarverslag 2023